

Klimatsmart på kontoret

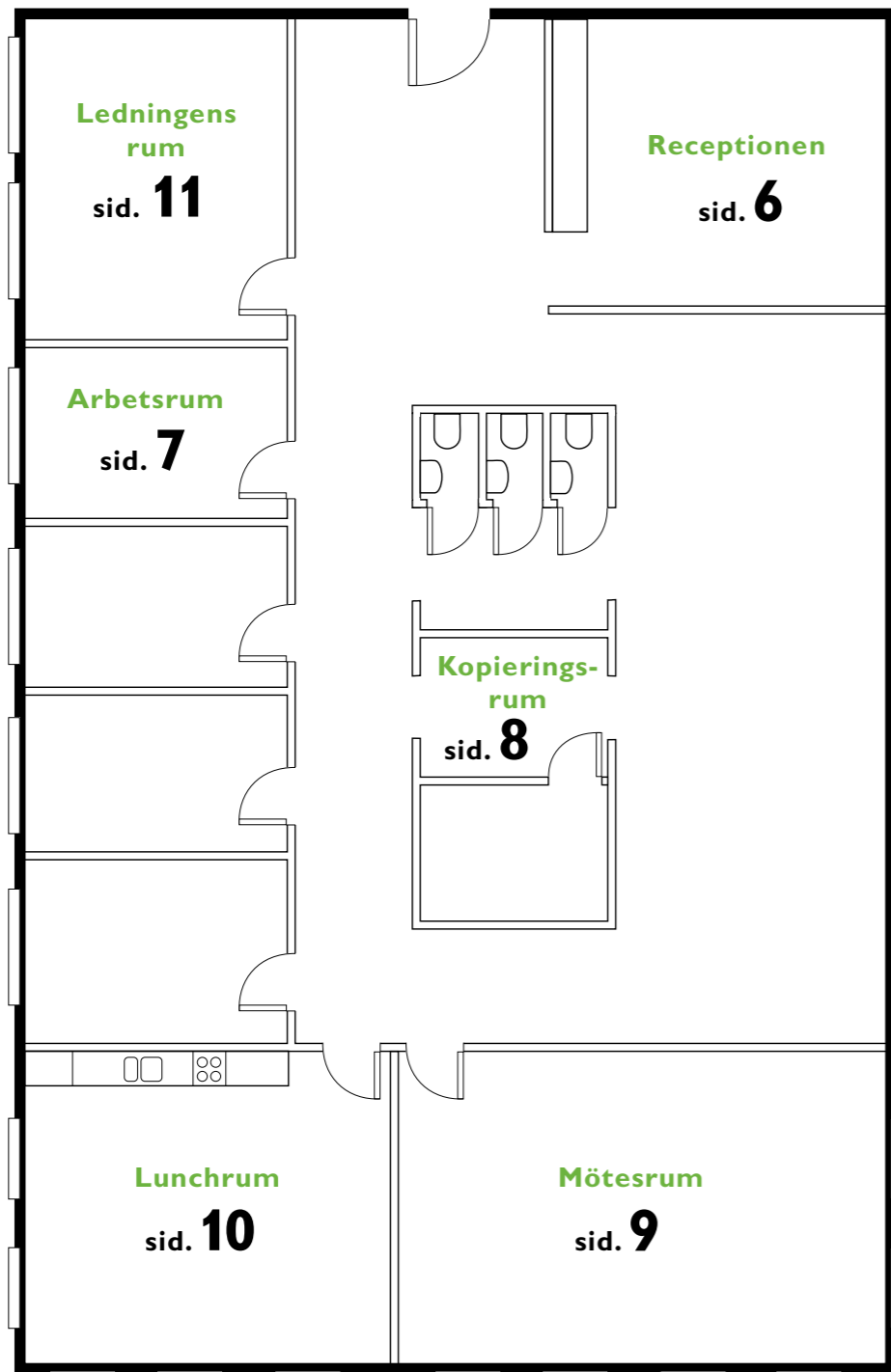
INNEHÅLL

Resan till jobbet

sid. 5

Resor i tjänsten

sid. 12

Fastighetsvärden

sid. 13

Klimatsmarta verktyg

sid. 14

Fördjupning

sid. 15

Stockholms klimatutmaning – är ditt företag med?

Stockholm har ett världsrykte för miljömedvetenhet och god livsmiljö. Under 2010 blev Stockholm Europas första miljöhuvudstad. Vi fick priset för ett mångårigt miljö- och klimatarbete och för våra mål inför framtiden.

Stockholms stad har höga ambitioner för att minska klimatpåverkan. Ett delmål är att minska stadens utsläpp av växthusgaser med 10 procent mellan 2010 och 2015, ett annat att staden ska vara fossilbränslefri 2050. Det är tuffa mål, men vi tjänar alla på att nå dem. Faktum är att det finns en stor potential i företagens miljö- och klimatarbete som både näringslivet och staden vinner på i längden.

I denna broschyr finns ett antal tips och förslag på hur du och ditt företag kan bidra till att klimatmålen nås. Många av tipsen bidrar samtidigt till att ni på ett enkelt sätt kan effektivisera ert arbete, stärka ert varumärke och dra ned på era kostnader. Vissa av förslagen känner du säkert igen, andra kanske kommer som nyheter; somliga tips kanske passar dig och ditt företag, medan andra av olika skäl fungerar mindre bra.

Låt dig inspireras av våra klimattips, välj ut dem som känns rätt för din arbetsplats, och kom ihåg att alla bidrag gör skillnad!

Per Ankersjö

Stadsmiljöborgarråd, Stockholms stad

EU-kommissionen utsåg Stockholm till Europas första miljöhuvudstad 2010. Utmärkelsen har vi fått för vårt långsiktiga och framgångsrika miljöarbete och för våra ambitiösa mål för framtiden.

Gå igenom ditt kontor!

Vi går från rum till rum på din arbetsplats för att se på företagets energianvändning och hur den kan effektiviseras. Många klimattips minskar även företagets kostnader. Använd de som passar ditt företags förutsättningar.

Klimatfrågan

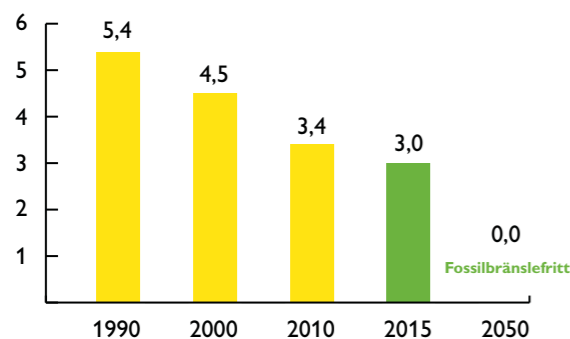
Klimatfrågan uppmärksammas alltmer. Ökade utsläpp av gaserna koldioxid, metan och lustgas från människors aktiviteter bidrar till att jorden blir varmare och klimatet förändras på olika platser i en process som påminner om de som värmer ett växthus. Därför kallas dessa gaser för växthusgaser och uppvärmningen som de ger upphov till växthuseffekten.

Samtidigt använder delar av jordens befolkning för mycket naturresurser. Minskningen av skogar och grönytor gör att växthuseffekten ökar ännu mer eftersom de suger upp koldioxid när de växer. För att undvika extrema klimatförändringar måste vi minska vår energianvändning, använda mer förnybar energi från sol, vind och vatten och använda klimatsmartare varor och tjänster.

Stockholms klimatarbete

Stockholms stad började redan i mitten av 1990-talet att arbeta aktivt för att minska stadens utsläpp av växthusgaser. Växthusgasutsläppen per stockholmare har minskat från 5,4 ton 1990 till 3,4 ton 2010. Inräknat är utsläppen från el, värme och de transporter som invånare och verksamheter i Stockholms stad använder. Nu är delmålet att minska utsläppen till 3 ton växthusgaser per stockholmare 2015. Stockholms stad ska vara fossilbränslefritt 2050. Följ vad som är på gång på www.stockholm.se/klimat

Växthusgasutsläppen i Stockholms stad minskar (ton per stockholmare)

Ditt företag är en del av lösningen

Stadens invånare, företag och organisationer behövs i arbetet för att uppnå stadens klimatomål.

Företagets klimatpåverkan kan delas in i två delar: Första delen är klimatpåverkan från den egna verksamheten. Hit räknas växthusgasutsläpp från kontoret samt utveckling, produktion och transporter av företagets varor och tjänster, från underleverantörerna till kunderna. För att minska klimatpåverkan kan företaget dels göra en rad egna åtgärder som vi skriver om i den här broschyren, dels efterfråga åtgärder från fastighetsägaren, men också ställa krav på de underleverantörer som företaget har avtal med.

Andra delen är de växthusgasutsläpp som företagets sålda varor eller tjänster orsakar under sin användning och återvinning. Framtidens företag erbjuder varor eller tjänster som minskar de globala växthusgasutsläppen. Sådana företag finns i Stockholms företagsnätverk Klimatpakten. En del av dem är med som goda exempel i denna broschyr.

Gör företagets kunder medvetna om och inkludera dem i företagets klimatarbete. Det finns många fördelar för företaget, konsumenterna och samhället med ett omvärldsperspektiv och långsiktigt hållbart arbete.

Klimatsmart på kontoret

Denna broschyr visar hur företag kan minska växthusgasutsläppen på arbetsplatsen. Inspireras av våra klimattips och goda exempel. Även små förändringar i vardagen gör skillnad i längden. Ta fram mål, gör en tidsplan för att uppnå dem och utse några som ansvarar för att åtgärder genomförs. För att nå målen behövs beslut i ledningsgruppen och delaktiga medarbetare.

Stockholms stad: I samarbete med Fortum och klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) från Naturvårdsverket ansluter Stockholms stad allt fler fastigheter till fjärrvärmnätet. Utbyggnaden beräknas ha minskat utsläppen av växthusgaser med 30 procent eller 500 000 ton mellan 2000 och 2008.

Resan till jobbet

Medarbetaren

○ Stöd klimatsmarta resor

Uppmuntra medarbetarna att ta sig klimatsmart till jobbet. Ordna säkra cykelställ och duschrum, delta i tävlingar med stegräknare, erbjud SL-kort. Det gör företaget till en attraktiv arbetsgivare.

Kortare resor

○ Promenera

Om du har mindre än 3 km eller 25 minuters gångväg till jobbet, passa på att gå dit eller hem några dagar i veckan. Det gynnar både din hälsa och klimatet.

○ Cykla

Genom att cykla istället för att köra bil en dag i veckan kan du minska växthusgasutsläppen med 62 kilo per år. När du cyklar till jobbet får du frisk luft och motion som gör dig mer uthållig på jobbet.

Längre resor

○ Åk kollektivt

I Stockholm är det ofta nära till en busshållplats eller tunnelbanestation, till spårvagn eller pendeltåg. Över 90 procent av stockholmarna har max 300 meter till närmaste station eller

hållplats. Nu finns även kollektivtrafik på vatten där SL-korten gäller.

○ Infartsparkera

Parkera cykeln eller bilen på en av SL:s eller stadens infartsparkeringar vid kollektivtrafiken. Hitta den närmaste på www.stockholmparkering.se eller www.sl.se En del har gratis parkering, på några parkerar du gratis med SL:s Accesskort om du har ett månadsabonnemang. Sedan kan du sätta dig ner och läsa en rapport eller tidning medan du åker kollektivt och minskar din klimatpåverkan.

○ Samåk

Om du måste ta bilen till jobbet, hör med en kollega som bor i närheten om ni kan åka tillsammans. Samtidigt som ni hinner umgås en stund halverar ni er bränslekostnad och klimatpåverkan jämfört med om båda hade kört varsin bil.

Gott exempel: Taxi Stockholm beslutade 2005 att minska sina koldioxidutsläpp med 70 procent till 2012. Långsiktiga visionen är att transporttjänsterna ska genomföras utan fossila utsläpp. Företaget har stegvis bytt ut bilparken till miljöbilar

och miljöcertifierat verkstäderna. Kontroller görs så att miljöbilarna tankar miljöbränsle. Kunder som reser på faktura kan få resornas koldioxidutsläpp redovisade. Idag har de över 1000 miljöbilar i trafik och har halverat sina utsläpp.

Stockholms stad:

Stockholm har sedan 1990-talet arbetat tillsammans med producenter för bränsle och fordon. Staden ska öka andelen miljöbilar på marknaden och öka användningen av förnybara bränslen i fordon. Dels har miljöbilar köpts in till stadens verksamheter och dels har andra organisationer och företag motiverats till att köpa miljöbilar. Målet är 100 procent miljöbilar i stadens verksamheter som tankar 85 procent miljöbränsle. Läs mer på www.stockholm.se/miljobilar

Stockholms stad:

Hitta snabbaste cykelvägen med Stockholms cykelreseplanerare på <http://cykla.stockholm.se> Läs om Stockholms cykelsatningar på www.stockholm.se/cykling

Receptionen

Belysningen

○ Byt till lågenergilampor

EU:s Ekodesigndirektiv innebär att alla glödlampor ska fasas ut 2009–2012. Byt ut dem mot lågenergilampor snarast. Energianvändningen och växthusgasutsläppen för belysningen kan minska med 80 procent. Då lågenergilampor har en längre livslängd på 10 000 timmar blir det en besparing på 450 kronor för varje lampa.

Glödlampor innehåller bly och lågenergilampor innehåller kvicksilver. Alla uttjänta lampor ska lämnas in till en miljöstation som farligt avfall för att återvinnas.

○ Satsa på LED i framtiden

Lysdiodlampor (LED) kostar idag mer än lågenergilampor i inköp men har en mycket längre livslängd och drar ännu mindre el. De innehåller dessutom inte kvicksilver. LED-lampor finns med vanlig lampsockel och de utvecklas snabbt i allt fler varianter. Använd LED-belysning där det går.

○ Sätt in moderna lysrör

Om armaturerna ska bytas ut, installera armaturer med HF-don och nya lysrör som kallas T5:or. De drar

mycket mindre energi, flimrar mindre än gamla lysrör och går att dimra. Leta efter en armatur som minst halverar energianvändningen.

Värmen och ventilationen

○ Kolla fönster och dörrar

När fönster eller ytterdörrar lämnas öppna på glänt en längre tid blir vägen nedkyld och temperaturen höjs automatiskt i elementen. Det blir kallt på golvet och varmt vid taket. Rummet

känns obehagligt och energiåtgången ökar. Öppna istället fönstret på vid gavel i tio minuter. Då hinner den dåliga luften ersättas med frisk. Säg till din fastighetsvärd direkt om fönster eller dörrar är dragiga eller trasiga. Det blir ett bättre inomhusklimat och energikostnaden minskar.

Buden och transporter

○ Klimatsmarta bud

Be alltid om att få ett cykelbud eller en miljöbil vid leveranser. Många bud- och taxibolag har idag klimatsmarta alternativ. Om företaget är regelbunden beställare kan ni skriva avtal om att ha miljöanpassade transporter som standard.

Stockholms stad:

LED-belysning installerades i Tekniska nämndhusets reception, i Stadsmuseets kontorsrum och i Stadshuset 2009. Resultatet blev bättre arbetsmiljö med piggare medarbetare, mycket lägre energianvändning och mindre tid och pengar på att byta ut lampor.

Arbetsrum

Belysningen

○ Placera lamporna rätt

Lamporna ska lysa upp den plats i rummet där du arbetar och ha en ljusstyrka som passar ditt behov. Ofta kan företagshälsovårdens ergonomiansvarige hjälpa till med detta. Det är viktigt både för din arbetsmiljö och för kontorets energianvändning.

○ Släck lamporna

Släck ljuset när du lämnar arbetsrummet. Lampor och lysrör drar inte mer el och brinntiden förkortas obetydligt om de tänds och släcks ofta.

Datorn

○ Skriv ut dubbelsidigt

Ställ in skrivaren på dubbelsidig utskrift som standard. Kontorets IT-ansvarige kan visa dig och samordna inställningen så att samtliga får den som standard.

○ Aktivera datorns energisparläge

Energisparläget stänger ner datorn automatiskt för att använda mindre el om den inte används inom en viss tid. Datorn går igång igen med en knapptryckning. Kontorets IT-ansvarige kan visa dig och samordna inställningen så att alla får den som standard.

○ Stäng av datorn och skärmen

Datorn och datorskärmen drar energi även i energisparläget. Stäng av dem med strömbrytare när du går hem.

Ett grenuttag med master/slave-funktion är bra när många apparater är sammankopplade. Huvudapparaten kopplas till master-uttaget, medan kringutrustningen ansluts till slave-uttagen. När du stänger av huvudapparaten stängs alla andra apparater också av. Koppla även in skrivbordslampan samt höj- och sänkbara bord, deras transformatorer drar mycket el.

Återvinningen

○ Återvinn papper

Se till att alla arbetsrum har kärll för pappersåtervinning. Återvunnet papper minskar energianvändningen och växthusgasutsläppen med 35 procent jämfört med framställning av papper från skogsråvara.

Visste du att:

Om datorn stängs av helt vid arbetsdagens slut använder den 2,7 kWh per år till uppstart och avstängning. Om datorn istället sätts i energisparläge under den tid som den inte används under dygnet blir elanvändningen 15 kWh per år. Om företaget har 1000 datorer som inte stängs av blir det 12 300 kWh extra i elanvändning, vilket kostar cirka 12 300 kronor per år.

En modern stationär dators elanvändning vid olika inställningar:

På med maximal effekt	255 Watt
På med aktiverat energisparläge	2,4 Watt
Avstängd med transformator i vägguttaget	0,3 Watt
Avstängd med strömbrytare	0 Watt

OBS: Skärmens och separata högtalares energianvändning tillkommer.

Kopieringsrum

Kopiatorer och skrivare

○ Kopiera dubbelsidigt

Kopiera på båda sidorna och halvera pappersanvändningen. Det ger företaget lägre kostnader för papper och minskar energianvändningen.

○ Stäng av apparaterna

Kopiatorer och skrivare drar mycket energi även när de inte kopierar. Ställ in dem så att de går ner till bästa sparläge när de inte används. Stäng av dem helt med strömbrytaren över natten och över helgerna när ingen jobbar.

Dataservrar

○ Modernisera serverna

Om företaget har många dataservrar eller nätverkskopplare som konstant kräver el och kylning finns det anledning att se om det går att byta

ut dem mot modernare med högre kapacitet och lägre energianvändning. Då kan färre servrar göra samma jobb medan de reducerar elanvändningen och kostnaden på sikt. Samtidigt blir det säkrare i drift, tystare ljudnivå och frigör utrymme.

Kontorsförrådet

○ Återanvänd kontorsmaterielet

Samla pärmar, mappar, pennor och annat kontorsmateriel och utrustning som blir över på ett ställe så att de kan användas igen. Återanvändning minskar både inköpskostnader och klimatpåverkan.

○ Köp miljömärkt

Beställ papper och materiel som är Svanen- eller Bra miljövalsmärkt. Det är en garanti för minimal energianvändning och miljöpåverkan.

Stockholms stad:

Sedan 2009 finns en Grön IT-strategi för Stockholms stad. Grön IT innebär att använda informationsteknologi för att minska verksamhetens miljöpåverkan samt att minimera IT-sektorns energianvändning och miljöpåverkan. Flera åtgärder pågår och planeras i staden, från energieffektiva fastigheter till e-tjänster, miljöanpassade resor och utbyte av IT-utrustning.

Visste du att:

Många apparater har EU:s energideklaration som gör att energianvändningen kan jämföras, från de bästa märkta med A+++ till de sämsta märkta med F. EU:s märkning Energystar visar energi-effektivaste kontorsutrustningen.

Mötesrum

Medarbetaren

○ Engagera och motivera

Informerade, involverade och motiverade medarbetare är en förutsättning för att företagets klimatarbete ska kunna genomföras i praktiken.

Gott exempel: Vasakronan använder regelbundet Kontorsbarometern, en återkommande webbenkät, för att få kunskap om vad kontorsanställda tycker om trivsel, hälsa, miljöarbete och arbetsmiljö på sitt kontor.

○ Sätt klimatet på dagordningen

Ta alltid med frågan om de beslut som tas ökar växthusgasutsläppen och om det går att minska klimatpåverkan på något sätt.

Möten

○ Ordna video- eller telefonmöten

Företag med kontor utspridda över landet eller världen som ofta har möten internt, bör investera i en telefon- eller videokonferensanläggning. Ersätt rutinemöten och spara resorna till möten där det är viktigt att träffas personligen.

Gott exempel: TeliaSonera Sveriges flygresor minskade med nära 60 procent sedan en mötespolicy och videokonferenser infördes 2001. Den som sammankallar till ett möte måste bedöma om det kan genomföras som tele- eller videokonferens. Det har minskat företagets koldioxidutsläpp med 76 procent samtidigt som resekostnaderna har minskat med 130 miljoner kronor per år.

○ Ha e-möten

Konferera vid din egen dator. Med hjälp av särskilda program kan alla se och höra de som deltar i mötet. Ni kan även arbeta med gemensamma bilder och texter. Kontakta företagets telefon- eller IT-leverantör för att få hjälp.

○ Boka videokonferenshotell

Företag som mer sällan har möten med andra företag kan hyra in sig på ett videokonferenshotell i närheten. De har utbyte med liknande anläggningar över hela världen och bokar även åt det företag som ni ska kommunicera med. Den effektiva arbetstiden ökar samtidigt som resekostnader och växthusgasutsläpp minskar.

Så här kan ditt företag minska klimatpåverkan vid era evenemang:

- Välj en lokal som ligger nära kollektivtrafik.
- Anpassa mötestiderna till tågtider och beskriv hur deltagarna kommer till lokalen med kollektivtrafik.
- Uppmana deltagarna att gå, cykla eller åka kollektivtrafik dit.
- Skicka information och inbjudan med e-post som hänvisar till en eventwebbplats.
- Använd Powerpoint och stortavla istället för att trycka ut information på papper.
- Beställ ekologisk mat och säsongens råvaror, med dokumenterade leverantörstransporter.
- Välj några få, men stilfulla, dekorationer som kan användas flera gånger.
- Planera och certifiera evenemanget som klimatneutralt eller miljömärkt hos auktoriserad organisation.

Visste du att:

En tågresa från Stockholm till Göteborg släpper ut 0,001 kilo växthusgaser per passagerare. Kör du bil till Göteborg släpper du ut 80 kilo växthusgaser medan en flygresa dit släpper ut 90 kilo växthusgaser per passagerare.

Kopiatorers elanvändning vid olika inställningar:

Kopiering	1 000–2 000 Watt
Vänteläge (kopierar direkt)	250–500 Watt
Energisparläge (kopierar efter uppvärmning)	100–300 Watt
Avstängning med timer (på och av vid klockslag)	10–40 Watt
Avstängd med strömbrytare	0 Watt

Lunchrum

Maten

○ Välj en miljömärkt restaurang

Utbudet av KRAV-märkta eller Svanenmärkta restauranger ökar samtidigt som många kockar satsar på säsongens och ekologiska råvaror. Även många matbutiker har blivit miljömärkta vilket innebär att de har ett större sortiment av ekologiska och klimatsmarta varor.

○ Gör en ny rätt av rester

I Sverige slängs upp till 30 procent av maten. Spara och ta med gårdagens matrester och lägg till färska grönsaker för att ordna en ny spännande lunchrätt samtidigt som du spar pengar. Genom att minska mängden mat som slängs med 10 procent kan du minska växthusgasutsläppen med 20 kilo per år.

○ Drink det goda kranvattnet

Ta vatten från kranen istället för dryck på flaska. Det minskar dina utsläpp av växthusgaser med 44 kilo per år. Stockholms vatten har hög kvalitet och kostar 1 öre per liter. Älskar du bubbelvatten så ordna så det går att göra eget direkt via kranen i köket. Då undviks klimatpåverkan från tillverkningen av flaskorna och transporterna.

Återvinningen

○ Använd muggar

Servera varma drycker i porslinsmuggar och med skedar som kan diskas istället för i engångsmuggar med teskedar av plast som slängs. Det blir trevligare och minskar både klimatpåverkan och sophämtningen.

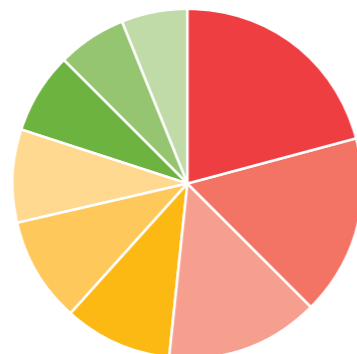
○ Källsortera mera

Om förpackningar sorteras kan materialet återvinnas och bli nya förpackningar igen istället för att framställas från nya råvaror. Genom att återvinna 10 procent mer förpackningar och tidningar minskar dina växthusgasutsläppen med 15 kilo per år. Samtidigt minskar kostnader för sophämtning.

Utrustningen

○ Välj energisnål utrustning

Ställ energikrav på kaffeautomaten, den kan använda 1000 kWh el per år. Det kan halvera energiåtgången. Om vitvarorna i köket är gamla, passa på att byta ut dem till en storlek som passar det verkliga behovet. Välj nya vitvaror med minsta möjliga energianvändning A+++, enligt EU:s energideklaration.

Elanvändning i kontorsmiljö

- ▼ Belysning 21,0 %
- ▼ Fläktar 16,6 %
- ▼ Dator (PC) 14,3 %
- ▼ Datahall och server 9,9 %
- ▼ Kylmaskiner 9,8 %
- ▼ Övrig fastighetsel 8,8 %
- ▼ Övriga apparater 7,4 %
- ▼ Diverse ospecificerat 6,3 %
- ▼ Elvärme och värmepumpar 6,0 %

Ledningens rum

Strategi

○ Ledningen visar vägen

För att nå ett framgångsrikt och långsiktigt lönsamt klimatarbete måste ledningen ta beslut och vara målmedveten. Tydliga riktlinjer och engagerade medarbetare som lär sig hur företaget tjänar på klimatarbetet ger framgångar.

○ Ta fram en vision

En tydlig vision för företagets klimatarbete med både lång- och kortsiktiga klimatmål bidrar till att alla i företaget kan sträva åt samma håll för att nå dit. Följ upp och redovisa åtgärderna regelbundet. Uppmärksamma och fira gemensamt när målen uppnås!

Elanvändningen

○ Syna elräkningen

Studera företagets elräkningar regelbundet för att ta kontroll. Hur mycket el används i företaget varje månad? Ändras elanvändningen på grund av årstiderna eller för att företaget har utökat eller köpt fler eller större apparater som drar el? Vilka aktiviteter använder mest el i företaget? Gör en nattvandring på kontoret när ingen arbetar för att se vad som är i gång. Fråga efter statistik över elan-

vändningen per timme. Börja med att minska elanvändningen för en aktivitet och följ upp detta.

○ Välj el aktivt

Välj ett elabonnemang som passar företagets behov. På www.elpriskollen.se finns alla elhandelsbolags erbjudanden. De flesta elbolag erbjuder el som enbart produceras från förnybara energikällor, till exempel vindkraft, vattenkraft, biomassa och solenergi. Välj el som är märkt med Bra Miljöval eller motsvarande för minskad miljöpåverkan.

Upphandlingar

○ Ställ miljökrav vid upphandlingar

Miljöstyrningsrådet visar att energi- och miljökrav i upphandlingar inte gör inköpen dyrare utan bidrar till besparingar i ett längre perspektiv. Det finns stora vinster för ekonomin och klimatet om företaget satsar på att köpa in och skriva avtal för energieffektiva varor och tjänster. Läs mer på www.msr.se/sv/energi-och-klimat

○ Utred företagets behov

Ta reda på hur mycket el olika apparater drar. Köp inte apparater som är större eller mer avancerade än före-

tagets behov eller apparater som drar mycket el. Det minskar både energianvändningen och kostnaderna.

○ Kolla livscykelkostnaden

Inköpspriset för en elektronisk apparat eller maskin är bara en del av kostnaden. Tänk på att företaget ska betala för energianvändningen och underhållet under varans hela livslängd. Gör en livscykelkostnadsanalys för att räkna hem energisnåla och klimatsmarta investeringar.

Visste du att:

Naturvårdsverkets årliga enkät till allmänheten 2009 visar att 69 procent av de tillfrågade föredrar att köpa varor och tjänster från företag som arbetar för att begränsa klimatförändringen.

81 procent kan tänka sig betala mer för en vara eller tjänst om företaget arbetar för begränsad klimatförändring.

71 procent väljer en vara eller tjänst som de tror har mindre negativ påverkan på klimatet.

Resor i tjänsten

Strategi

○ Resepolicy

Skriv en resepolicy som beskriver varför det är viktigt att resa klimatsmart, när resor i arbetet är nödvändiga och vilka transportmedel som prioriteras. Det skapar en tydlig och gemensam inriktning. Se till att alla på företaget känner till och aktivt använder resepolicy. Utvärdera den regelbundet.

Lokala resor

○ Skaffa tjänstecyklar

För att snabbt och enkelt komma till möten och kunder i närområdet kan cykeln vara bästa alternativet. Det förenklas med tjänstecyklar och lånehjälm på jobbet. Om tunga saker ska med så ordna cykelväskor eller en cykelkärra som lätt kan kopplas på cykeln.

○ Låna Stockholms cyklar

Mellan april och oktober finns stadens 1000 låncyklar ute på 80 cykelstationer i staden. Ett säsongskort kostar 200 kr och ger dig möjlighet till att låna en cykel hur mycket du vill tre timmar åt gången. Du hittar dem på www.citybikes.se

○ Res med SL Företagsbiljett

För resor till kunder, mötesplatser och konferenser nära kollektivtrafik kan företaget tjäna tid och pengar på att skaffa SL:s svarta Access-kort för företag. Resor med T-bana, spårvagn eller pendeltåg har minimal klimatpåverkan, växthusgasutsläppen är endast 0,00007 kilo per person och km. Läs mer på www.sl.se/foretag

○ Kör miljötjänstebil

Om företaget har tjänstebilar eller förmånsbilar, satsa på bränslesnåla miljöbilar som går på miljöbränslen. Kräv även miljöbil vid taxiresor och för hyrbilar. Utsläppen av fossila växthusgaser kan minska med minst 30 procent per km med en miljöbil. Om du konsekvent tankar biogas kan växthusgasutsläppen från bilresorna minska med 80 procent.

Långväga resor

○ Ställ krav på resebyrå

Kräv att resebyrå ger klimatsmarta resealternativ samt regelbunden uppföljning med statistik över hur företaget reser. Ha X2000-tåg som förstahandsval för resor inom Sverige, vilket kan öka den effektiva arbetstiden och rejält minska klimatutsläppen från resan.

○ Möte på halva vägen

Boka en neutral mötesplats mellan kontoren och planera mötestiderna utifrån tågens tidtabeller. Istället för flyg eller långa tågresor blir det delade kostnader, ökad arbetstid och minskad klimatpåverkan.

○ Planera flygresan

Flyget har överlägset störst klimatpåverkan per km. Om det saknas alternativ till att flyga till konferensen eller kundmötet, planera för flera möten samtidigt och använd tiden effektivt. Välj direktflyg – en mellanlandning i till exempel Frankfurt både på vägen dit och hem ökar växthusgasutsläppen med 1 420 kilo.

Gott exempel: Swedbanks resepolicy från 2008 anger att tåg ska väljas före flyg och bil vid affärsresor. Bankens medarbetare ska enbart resa med tåg mellan Stockholm–Göteborg och Stockholm–Växjö, medan minst 80 procent av resorna Stockholm–Sundsvall ska ske med tåg. Dessutom ska webb-, video- och telefonkonferenser i hög grad ersätta långväga resor. Swedbank är även den enda börsnoterade banken i Norden som är miljöcertifierad enligt ISO 14001.

Fastighetsvärden

Strategi

○ Klimatsmart samarbete

Kontakta fastighetsvärden för att diskutera företagets energianvändning och klimatpåverkan. Det kan uppmuntra och underlätta fastighetsägarens klimatarbete, vilket gynnar alla som använder lokalerna. Samarbeta för att minska kostnader, energianvändning och klimatpåverkan.

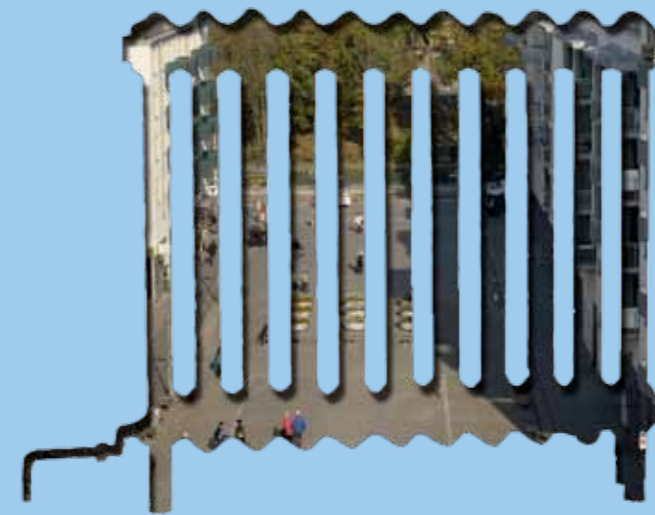
○ Förhandla om hyresavtalet

Erbjud fastighetsvärden att minska kontorets användning av el och vatten mot att den fasta hyran minskar för dessa poster. Det kan minska världens behov av och kostnader för underhåll då slitaget och trycket på dessa system maxnivå minskar. Det finns mätare för individuell mätning av el och varmvatten vilket gör att fastighetsvärden kan debitera för den faktiska användningen.

Snabba insatser

○ Energianalysera kontoret

Enligt EU-direktiv ska alla lokaler ha en energideklaration från 2009. Läs fastighetens energideklaration, den beskriver byggnadens energianvändning och förslag till kostnadseffektiva åtgärder. Diskutera åtgärderna med

fastighetsvärden. En del åtgärder kan ni göra själva direkt, andra kostar och tar tid att införa eller måste göras av fastighetsvärden. Prioritera de olika åtgärderna och begär in offerter från olika företag. Förhandla sedan med fastighetsvärden.

○ Behovsstyr värme och ventilation

Mycket energi kan gå åt i onödan om lokalernas ventilationssystem och värmesystem inte fungerar optimalt. Kontrollera att dessa system underhålls regelbundet och är intrimade så att de inte motverkar varandra. Undersök möjligheterna att minimera driften natetid och helger när kontoret är tomt.

Visste du att:

EU lanserade Green Building-programmet vid införandet av energideklarationer 2008. Det är för företag och organisationer, offentliga och privata, som vill effektivisera energianvändningen i sina lokaler. För befintliga byggnader är kravet att byggnadens energianvändning ska vara 25 procent lägre efter åtgärder. Nybyggnader ska använda 25 procent mindre energi än kraven i Boverkets byggregler, BBR. Läs mer på Sweden Green Building Council, www.sgbcc.se eller www.eu-greenbuilding.org

○ Minimera varmvattnet

Anmäl direkt om det finns läckande kranar eller toaletter i företagets lokaler. Be fastighetsvärden installera snålspolande munstycken i alla kranar. Vattenåtgången halveras och varmvattenanvändningen minskar, vilket minskar klimatpåverkan.

Långsiktiga insatser

○ Ordna säkra cykelställ

Samarbeta för att anlägga säkra och lätt tillgängliga cykelställ utanför arbetsplatsen eller ordna en cykel-parkering i ett garage. På så sätt uppmuntras medarbetare till att cykla mera och året om.

○ Välj uppvärmningskälla

Fråga fastighetsvärden vilken slags energikälla som används för att värma upp lokalerna. Om det inte är fjärrvärme, som idag görs av 80 procent fossilfria biobränslen i Stockholm, så ta upp frågan om alternativ för uppvärmning med fastighetsvärden.

Gott exempel: Vasakronan erbjuder gröna hyresavtal till sina hyresgäster. Efter tecknandet erbjuds hyresgästen en energikartläggning för åtgärder. Elanvändning, uppvärmning, ventilation och kyla ska reduceras. De kostnadsbesparingar som uppnås går till hyresgästen.

Klimatsmarta verktyg

Stockholms stad har tagit fram flera olika verktyg och arbetar i olika nätverk för att söka och sprida kunskap om energianvändning, klimatpåverkan, klimatsmart företagande och produkter för framtiden. Här är några av dem.

Ledningen

- Gå med i Stockholms klimatpakt för utbyte med andra företagsledare på www.stockholm.se/klimatpakten
- Räkna ut hur mycket el som går åt på kontoret under fliken "Mitt företag" på www.energiradgivningen.se
- Gå på det årliga Energisymposiet i Stockholm som Stockholm Business Region arrangerar i samarbete med Fortum Värme. Ta del av de senaste satsningarna inom energiområdet i Stockholm.
- Gå på årliga prisutdelningen och seminariet Stockholm Cleantech Venture Day för att ta del av den senaste miljötekniken och dess innovatörer, läs mer på www.stockholmcleantechventureday.com
- Ta del av och initiera energi- och klimatsatsningar med er branschorganisation eller företagarförening.
- Inför ett systematiskt klimat- och miljöarbete med ett miljöledningssystem. För små- och mellanstora företag finns olika miljödiplom beroende på bransch, för större företag finns EMAS och ISO14001.
- Kontakta din branschorganisation om miljödiplom eller kontakta en miljökonsult för mer information.

Medarbetaren

- Hitta bästa cykelvägen till jobbet på Stockholms cykelreplanerare på <http://cykla.stockholm.se>
- Kolla klimatpåverkan för din resa till jobbet på <http://reseplanerare.trafiken.nu>
- Gör din egen klimatprofil på Klimatkontot på www.stockholm.klimatkontot.se
- Ladda ner eller beställ hem och läs Klimatsmart i hemmet på www.stockholm.se/klimat
- Fråga Energi- och klimatrådgivningen i Stockholms län på 08-29 11 29 eller www.energiradgivningen.se
- Testa Klimatvågen om din konsumtions klimatpåverkan, kontakta miljöförvaltningen på 08-508 28 800
- Få koll på miljöfakta och natur i staden på Stockholms miljöbarometer www.stockholm.se/miljobarometern

Stockholms stad:

Klimatpakten är ett samarbete mellan Stockholms stad och företag verksamma i Stockholmsregionen. Alla branscher är välkomna vilket gör det till ett spännande forum för utbyte av kunskap och erfarenhet i klimatarbetet.

Företagen i Klimatpakten går med på att minska sina utsläpp av växthusgaser eller uppfylla något av målen i Stockholms miljöprogram. I medlemskapet ingår kunskapsseminarier, en årskonferens och en årlig gemensam uppföljningsrapport.

Nästa steg

Klimatomställningen som vi står inför innebär utmaningar men även stora möjligheter att vinna marknadsandelar för företag som går före. Myndigheter, företag och konsumenter efterfrågar allt mer klimatsmarta varor och tjänster. Samtidigt ökar produktions- och driftskostnader för fossil-intensiva produkter. För att behålla konkurrenskraft, samt bidra till en hållbar framtid blir därför klimatanpassning av företagens egna produkter och tjänster allt mer viktig.

Industriländerna anslutna till FN:s Kyotoprotokoll måste minska växthusgasutsläppen. Därför ökar intresset för de effekter som företagens varor eller tjänster har

på samhället. Fokus ligger på den tjänst som produkter bidrar med. Ett exempel är en videokonferensanläggning, som använder energi vid tillverkning och drift vilket ger klimatpåverkan. Men den erbjuder en tjänst som minskar användarens behov av resor, vilket minskar klimatpåverkan mera. Ett annat exempel är att hyra ut arbetsfordon, förare och dess tjänster istället för att sälja fordonen till användare, vilket ger effektivare användning med färre fordon.

Att gå från att erbjuda en vara till en tjänst är ett sätt att klimatanpassa företaget och bidra till klimatomställningen i samhället. Vilket är nästa steg för ditt företag?

Fördjupning

Det finns mycket mer kunskap om strategier och åtgärder för att minska kontorets energianvändning och klimatpåverkan. Här presenteras ett urval.

Handböcker

Energicentrum i Stockholms stad *CHECKLISTOR för hållbar energianvändning och effektivt miljöarbete inom Stockholms stad*. Projekt El-smart, Bromma. 2009

Energicentrum i Stockholms stad *ENKÄTER för hållbar energianvändning och effektivt miljöarbete inom Stockholms stad*. Projekt El-smart, Bromma. 2009

Miljöförvaltningen i Stockholms stad *Green Buildings i Stockholm*. 2010

Energirådgivningen i Stockholms län *Energiråd för företag*. 2009

Energimyndigheten *Energikoll i små och medelstora företag - vägledning och checklistor för mer effektiv energianvändning!* 2010

Kristian Strand och Jonatan Ståhl *Miljöanpassa kontoret*. Högskolan Dalarna, Borlänge. 2007

Per Erik Boivie *Klimatsmarta arbetsplatser. Checkhäfte*. Fackförbundet ST, Stockholm. 2008

Energikontoret Skåne *Miljöanpassa kontoret!* Projektet Klimatanpassade kontor. 2008

Uppsala kommun et al. *Stoppa onödan!* 2004 och *Stoppa onödan 2.0* 2008
Ett samarbetsprojekt för att minska onödig energianvändning på våra arbetsplatser.

Internetlänkar

www.stockholm.se/klimat
Stockholms stads klimatarbete och aktiviteter

www.miljobarometern.stockholm.se
Miljöbarometern visar fakta om miljön i Stockholm

www.stockholm.se/klimatmiljo/miljohuvudstad-2010
Stockholms aktiviteter Europas miljöhuvudstad 2010

www.stockholm.se/klimatpakten
Stockholms nätverk för företag med klimatmål

www.stockholmbusinessregion.se
Stockholms stads bolag för näringslivsservice, investeringsfrämjande och näringslivsutveckling

www.foretag.stockholm.se
Stockholms stads tjänster och blanketter för företag

www.stockholmcleantech.com
STING – affärsutvecklingsstöd till cleantech

www.smtc.se
Stockholms Miljöteknikcenter

www.stockholminnovation.com
STING – affärsutvecklingsstöd till entreprenörer

www.energiradgivningen.se
Gratis råd och information om energieffektivisering för företag i Stockholm under fliken "Mitt företag"

www.bramiljoval.se
www.eco-label.com/swedish
www.krav.se
www.svanen.se
www.tcodevelopment.com
Information om de mest kända miljömärkningarna

www.eu-energystar.org/se
EU:s program för energieffektiv kontorsutrustning

www.miljonytta.se
Exempel på existerande och framtida produkter och tjänster som minskar belastningen på miljön

www.godaexempel.nu
Exempel på hållbar affärs- och produktutveckling

www.msir.se
Miljöstyrningsrådet för hållbar upphandling, miljöledning och miljörelaterad produktinfo

www.energimyndigheten.se/foretag
All energifakta, från affärsutveckling till elstatistik

Källor

Stockholms stads miljöförvaltning *Stockholms miljöhandbok*. 2006

Stockholms stads miljöförvaltning *Energikollen*. 2008

Stockholms stads miljöförvaltning *Klimatsmart i hemmet*. 2009

Stockholms stads miljöförvaltning *Green Buildings i Stockholm*. 2010

Energirådgivningen i Stockholms län www.energiradgivningen.se

Energimyndigheten *Förbättrad energistatistik för lokaler – Stegvis STIL Rapport för år 1. Inventeringar av kontor och förvaltningsbyggnader. ER 2007:34 sid. 22*. 2007

Livsmedelsverket *Miljösmarta matval*. 2009

Naturvårdsverket *Konsumtionens klimatpåverkan*. Rapport 5903. 2008

Naturvårdsverket *Allmänheten och klimatförändringen 2009*. Rapport 6311. 2009

Leverantör av miljöförvaltningens datorer

Tillverkare av kopiatorer

Stena Scanpaper

Anteckningar

Anteckningar

Om du har frågor eller synpunkter, hör av dig till oss:

08-508 28 800
klimatinfo.miljoforvaltningen@stockholm.se

Miljöförvaltningen
Tekniska nämndhuset
Box 8136
104 20 Stockholm

Denna broschyr är en del av Stockholms stads klimatkampanj som även ger klimattips för hemmet, resor och konsumtion.

Författare: Jon Möller, Miljöförvaltningen
Projektledare: Örjan Lönngren, Miljöförvaltningen
Produktion: Snick-Snack AB
Tryck: Ekotryckredners AB, 2011

